EU finansierer våbenhandlere og korrupte virksomheder

Hvad er Den Europæiske Forsvarsfond?

I 2017 godkendte EU finansieringen af militær forskning samt udvikling af ny våbenteknologi, hvilket overskred en ellers klar grænse om, at EU ikke bør finansiere militære aktiviteter.

Først gik over en halv milliard euro til to forberedende fællesmilitære testprogrammer, der finansierede henholdsvis forskning og produktudvikling af våbenteknologi: the Preparatory Action for Defence Research (PADR) og the European Defence Industrial Development Program (EDIDP).

Og så blev 8 milliarder euro (60 mia. kr) sat af til en fuldt udbygget European Defence Fund (EDF) for militære forsknings- og udviklingsprojekter for perioden 2021-2027.

Målet for the European Defence Fund (EDF) er at udvikle den næste generation af våben, og at styrke den europæiske våbenindustris eksport og globale konkurrenceevne.

EDF og dens indledende programmer er en del af en dramatisk militarisering af EU under beskeden parlamentarisk kontrol[1].

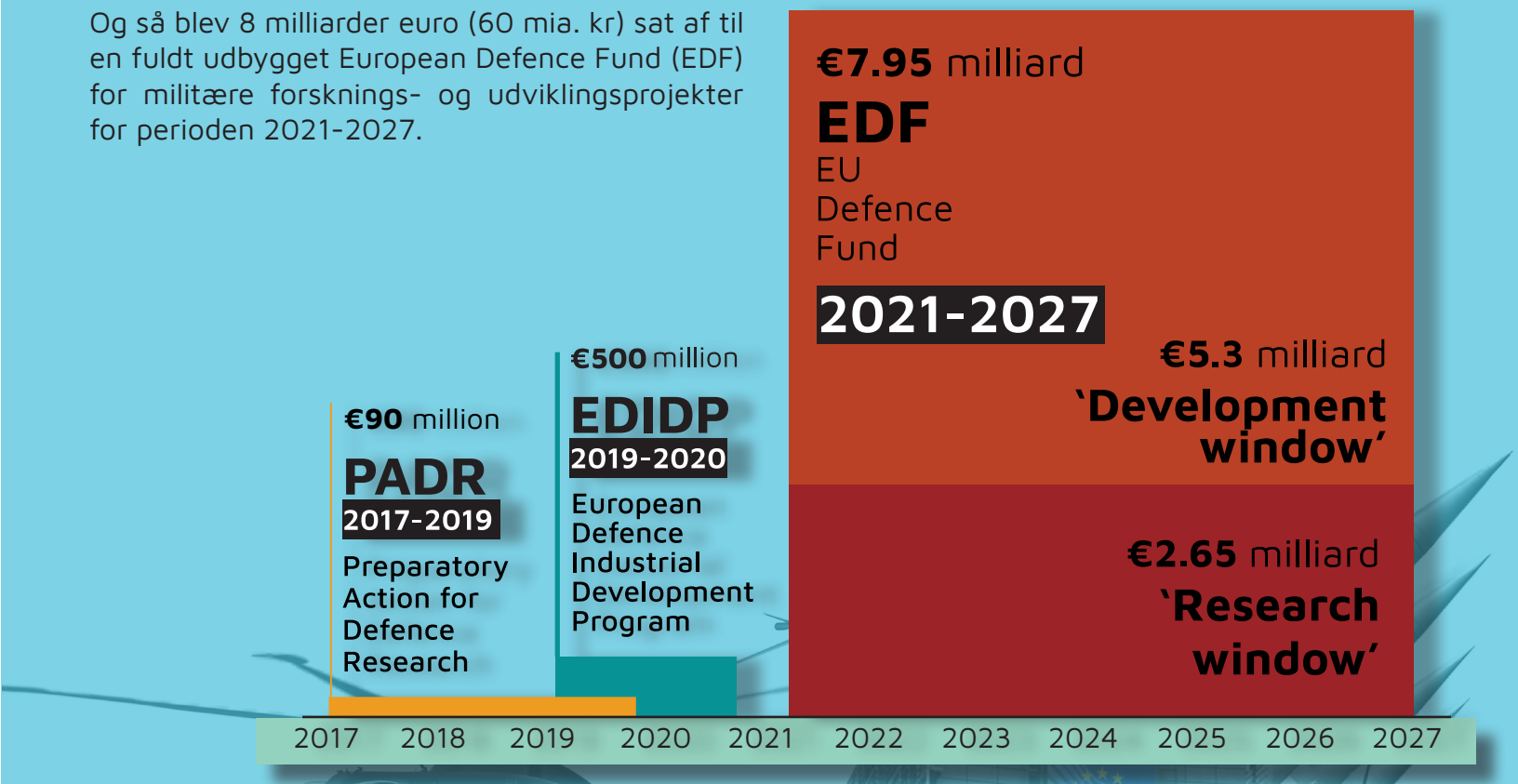

ENAAT
european network against arms trade

1 Se 'A militarised Union - Understanding and confronting the militarisation of the EU', Rosa-Luxemburg-Stiftung og ENAAT.

Hvem fik mest ud af EU's Forsvarsfond fra 2017-2020?

Den detaljerede fordeling af bevillingerne til PADR- og EDIDP-midler er nu blevet offentliggjort for 73,6 % af det samlede budget (434,45 mio. euro ud af i alt 590 mio. euro, hvoraf en lille del gik til administrative omkostninger).

Der mangler dog fortsat oplysninger for enkelte annoncerede projekter, uden at det vides, om projekterne fortsat er i gang, stadig under forhandling eller aflyst. Bemærkelsesværdigt nok blev der ikke offentliggjort værdier for kontrakterne til to flagskibsprojekter, som blev tildelt uden udbud: MALE-RPAS (Eurodrone) og ESSOR (interoperable communication).

I alt 427 forskellige enkeltenheder har modtaget

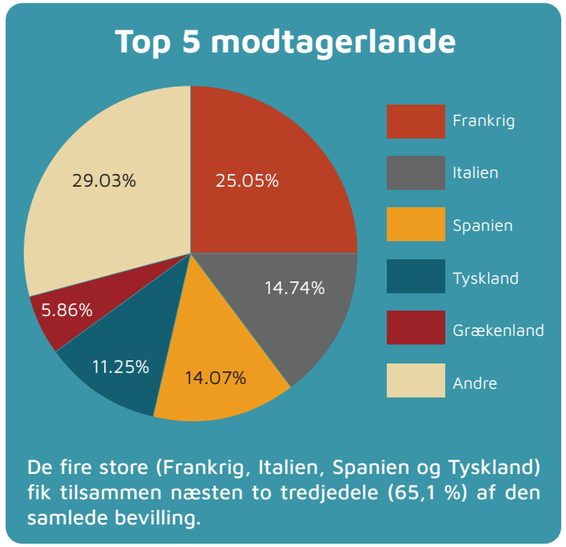

Top 15-modtagere af PADR- og EDIDP-finansiering:

Dette inkluderer datterselskaber og joint ventures (% af finansiering ift. deres % af ejerskab)

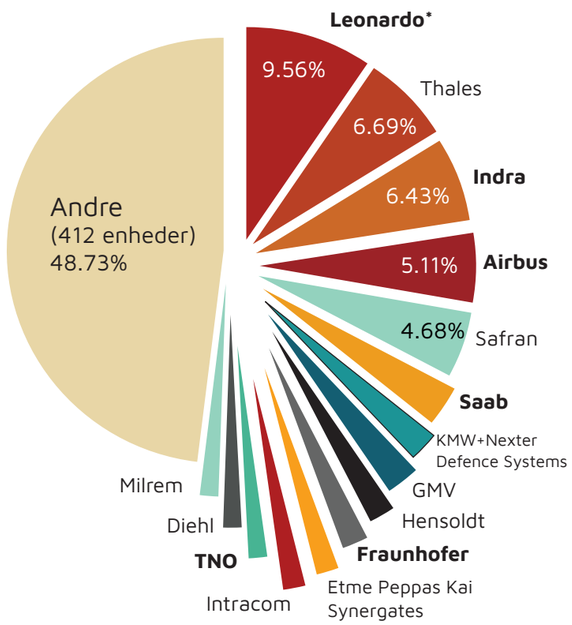

*** Virksomheder med fed skrift var medlem af GoP 2016**

støtte under PADR og EDIDP, de fleste af dem våbenvirksomheder, private forskningscentre og så nogle offentlige organer.

De 15 største støttemodtagere modtog 52 % af den samlede finansiering. Virksomheder/institutter repræsenteret i Group of Personalities [2] tegnede sig for 28 % af finansieringen.

Våbenkoncernen MBDA, som også var en del af GoP, kunne have været med i toppen af denne Top 15-liste, men er her inkluderet i tallene for sine ejere (Airbus med 37,5 %; BAE Systems med 37,5 % (ikke med i Top 15) og Leonardo med 25 %).

2 I 2016 havde Kommissionen nedsat en Group of Personalities (GoP) til at rådgive om mulig EU-finansiering af militær forskning og udvikling. GoP var domineret af repræsentanter for de store europæiske våbenvirksomheder og forskningscentre. Finansieringsprogrammerne følger nu stort set denne gruppes anbefalinger.

Våbenkoncerner, der drager størst fordel af EDF: Airbus, Leonardo, Thales

Store våbenkoncerner har ofte et komplekst netværk af virksomheder, datterselskaber og joint ventures beliggende i mange lande, hvilket gør det vanskeligt at overvåge dem. I forbindelse med udviklingsfinansiering fra EU gælder dette især for EU's tre store våbenkoncerner: Airbus, Leonardo og Thales.
Oversigten nedenfor viser (med en tærskel på mindst 25 % ejerskab), at store våbenvirksomheder modtager en meget større andel EU-finansiering, end det oprindeligt fremgik af EU's officielle data.

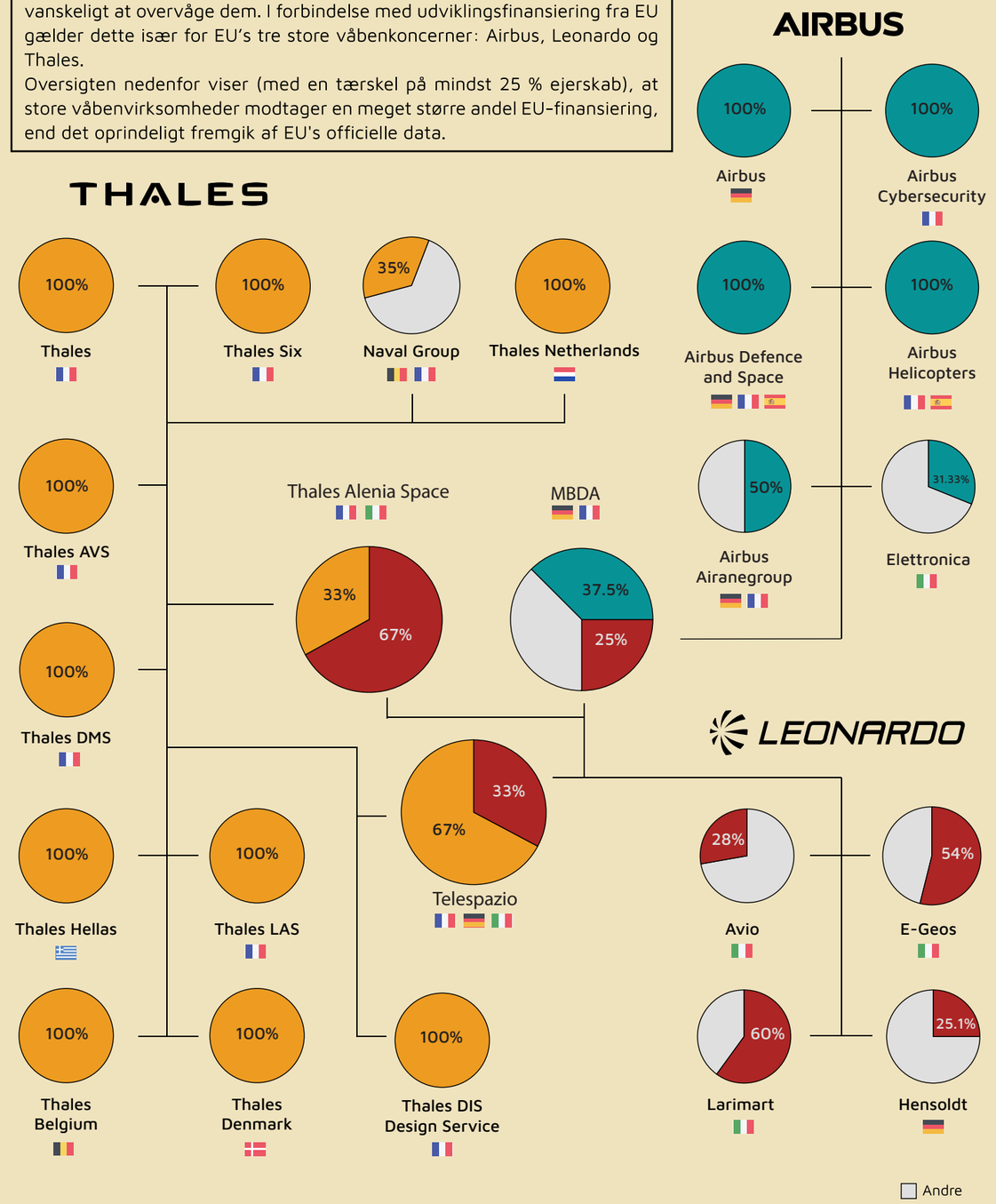

Støttemodtagerne og våbeneksport

Hvor eksporterer de største støttemodtagere våben til, og hvilke konflikter giver de næring?

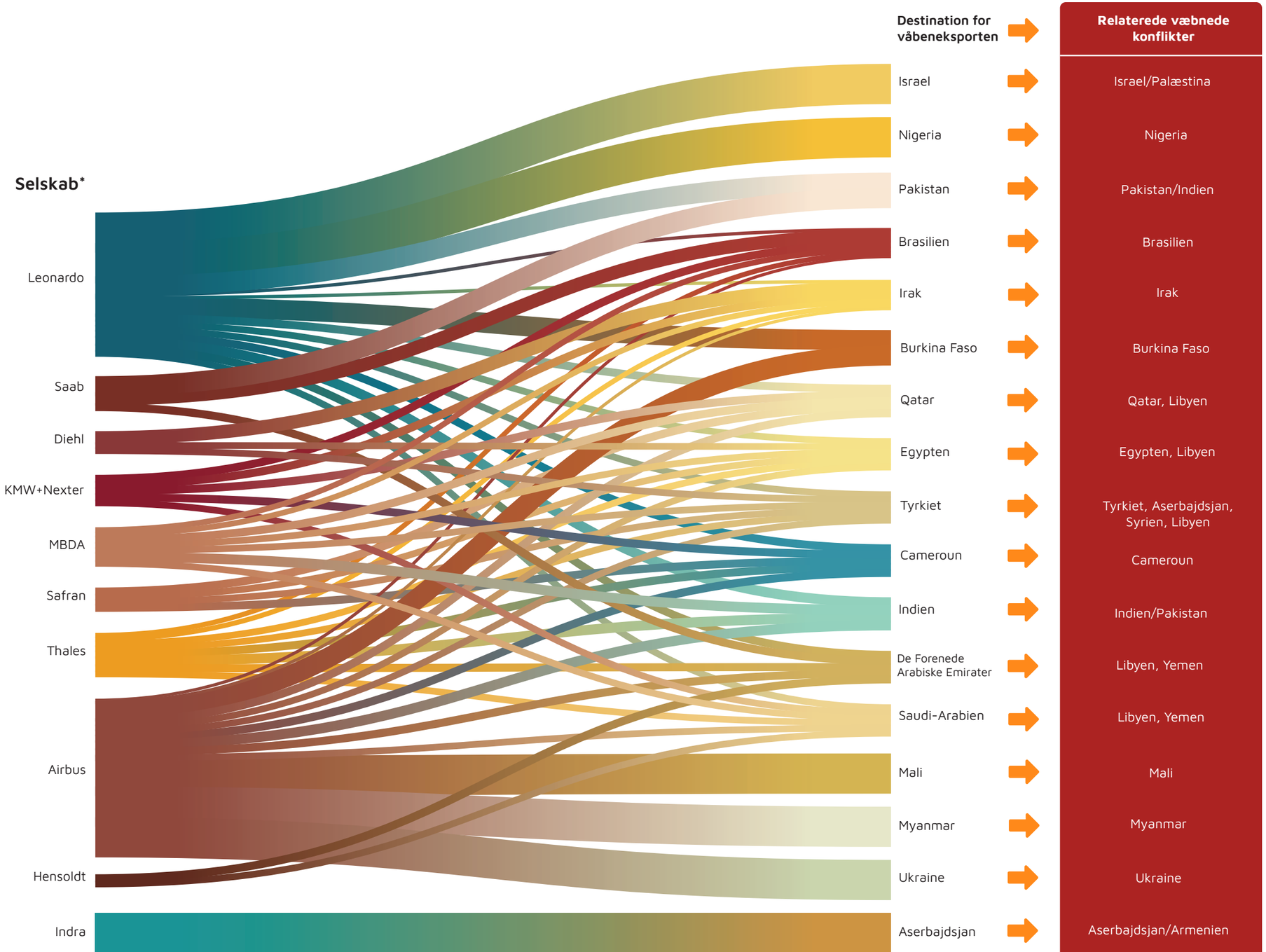

* Grafen afspejler ikke faktisk eksportmængde, men kun sammenhængen mellem virksomheder og lande

Af de 15 største støttemodtagere er tolv våbenkoncerner, to er forskningsinstitutter (Fraunhofer og TNO) og den sidste er et ingeniørfirma (Etme Peppas).

De fleste af disse tolv våbenkoncerner er involveret i kontroversiel våbeneksport, med en høj risiko for, at våbnene vil blive brugt i konfliktzoner, ifølge ExitArms.org database.

Ikke alene giver denne eksport næring til konflikter, den styrker også autoritære regimer og kendte menneskerettighedskrænkere, såsom Egypten, Saudi-Arabien og Tyrkiet.

Våbenkoncerner som GMV, Intracom og Milrem er ikke inkluderet i ExitArms.org-databasen, da databasen fokuserer på et begrænset antal konflikter. Men det betyder ikke, at de nævnte ikke er involveret i kontroversielle militær- og sikkerhedsforretninger. For eksempel:

– Milrem er involveret i en kontroversiel udvikling og produktion af ubemandede kampkøretøjer, som kan udstyres med maskingeværer, granatkastere og panserværnsmissiler. For eksempel THeMIS UGV, som blev solgt til militærstyret i Thailand[3].

– GMV og Intracom er involveret i militariseringen af EU's ydre grænser og videre ud, på bekostning af menneskeretten for[3] mennesker under udvandring (pushbacks, tilbagesendelser, samarbejde med libyske myndigheder osv.)[3]

3 Se online-versionen af faktaarket for links til alle kilder.

Støttemodtagerne og korruption

Korruption, defineret som magtmisbrug for personlig vinding, er selve grundlaget for global våbenhandel. Korruption er den primære årsag til, at mange lande: a) køber våben, der er uegnede; b) køber til stærkt forhøjede priser, de ikke har råd til; eller c) køber dyrt militærudstyr, som de slet ikke har brug for.

Korruption i våbenhandelen antager forskellige former, herunder bestikkelse, forbrug holdt uden for regnskaberne, underslæb, returkommission og modkøbsaftaler (geninvestering i økonomien i det våbenkøbende land). Modkøbsaftaler bruges almindeligvis til at retfærdiggøre våbenkøb, selvom de kan bruges til hemmelige fordele for egne kammesjukker, samt skaber yderligere interessekonflikter.

Korruption tillader en bedragerisk elite at cementere sin magt, hvilket i sidste ende skader demokratisk praksis og retsstaten.

Det tager ofte år eller årtier, før korruptionssager bliver dokumenterede og offentligt kendt, på grund af lang efterforskningstid. Det er almindeligt at virksomheder, der er sigtet for korruption, ikke forhindres i fortsatte salg, fordi a) anklagemyndigheden ikke kan bevise omfanget af korruptionen; b) parterne bliver enige om en aftale; eller c) der rejses tiltale mod ansatte frem for mod virksomhederne selv.

Europæiske våbenproducenter er ofte igangsættende kanaler for korruption; de vinder kontrakter bag et slør af national sikkerhed og pålagt hemmeligholdelse; og bruger ofte mellemmænd for at skjule pengestrømmene og deres indflydelse.

Følgende EDF-støttemodtagere har en historie med korruption eller alvorlige beskyldninger om dette[4]. At stille midler til rådighed for disse selskaber er dog ikke i strid med EU's regler; selv om man bør sætte spørgsmålstegn ved de moralske, etiske og juridiske konsekvenser af at støtte virksomheder, når der er beviser for deres korruption.

THALES, BAE SYSTEMS, SAAB: DEN SYDAFRIKANSKE VÅBENHANDEL

I 1999 annoncerede den sydafrikanske regering købet af diverse militærudstyr (4 MEKO A200 patruljekorvetter fra Thyssenkrupp med Thales kampudrustning, 27 Gripen kampfly fra SAAB og 24 BAE Hawk 100 træningsfly m.m.) til en formodet pris på 3 milliarder euro (et tal, der siden er mere end fordoblet). Angiveligt blev der udbetalt 300 millioner euro i provision og bestikkelse til mellemmænd, højtstående politikere og embedsmænd samt til Sydafrikas regerende ANC-parti. I en igangværende retssag i Sydafrika hævdes det, at tidligere præsident Jacob Zuma har modtaget 34.000 euro årligt fra Thales siden 1999 for at beskytte virksomheden mod undersøgelser.

KMW & NEXTER SYSTEMS: GRÆSKE LANDSTYRKER OG TYSK BESTIKKELSE

I 2013 hævdede en tidligere græsk embedsmand for militære indkøb, Antonis Kantas, at repræsentanter for våbenkoncernen KMW betalte ham 0,5 % af en haubits-aftale (ca. 820.000 euro), mens en anden repræsentant efterlod 600.000 euro på sofaen for at dulme bekymringerne ved at købe Leopard 2-tanks. Anklagemyndigheden fastslog, at KMW betalte 7,9 millioner euro i bestikkelse for at sikre deres kontrakt.

AIRBUS-BESTIKKELSER

I 2021 indrømmede Airbus gennem mellemmænd at have bestukket embedsmænd såvel som ikke-statslige flyselskaber på mindst 19 markeder rundt om i verden, bl.a. i Vietnam, Rusland, Malaysia, Ghana, Indonesien og Colombia. Airbus indvilligede i at betale næsten 4 milliarder euro i bøde for at have påvirket køb af kampfly og kommercielle fly. Nogle af de involverede blev idømt fængselsstraffe.

SAAB AND BAE: SALG AF GRIPEN KAMPFLY TIL TJEKKIET OG UNGARN

I 1999 startede Tjekkiet og Ungarn indkøbsprocesser for talrige Gripen-fly. Efterfølgende beskyldninger om korruption centrerede sig omkring et netværk af agenter ansat af våbenselskaberne, og bestikkelse med påståede 12,6 millioner euro til politikere i Centraleuropa, for at påvirke beslutninger til fordel for SAAB. Siden dette har SAAB formået at undgå bøder. BAE Systems har betalt et forlig på 400 millioner euro, der angiveligt dækker dets uetiske aktiviteter i Centraleuropa. Indtil videre har der ikke været tilstrækkeligt med beviser til at dømme nogen i forhold til handlerne, men efterforskningen fortsætter.

NAVANTIA-VENEZUELA SAGEN

I 2005 købte Venezuela otte Navantia patruljefartøjer for 1,2 milliarder euro. I 2021 afgjorde en spansk domstol, at 3,5 % af salget, 42 millioner euro, blev betalt til venezuelanske mellemmænd. Men da de ekstra penge kom fra venezuelanske pengekasser, og ingen spansk enhed blev svindlet, undslap Navantia en sigtelse for underslæb af offentlige midler, og sagen blev afvist.

LEONARDO: DEN INDISKE VVIP-HELIKOPTERAFTALE

I 2010 købte Indien 12 VVIP (Very Very Important Person) transporthelikoptere fra AgustaWestland (nu kendt som Leonardo). AgustaWestland spredte op til 51 millioner euro til indiske embedsmænd for at manipulere handelen til deres fordel. Helikopterne var ikke i stand til at flyve i de højder, der er nødvendige for at krydse Himalaya. Højtstående embedsmænd i eksportlandet blev retsforfulgt, hvilket førte til annullering af kontrakten.

INDRA

Der er ingen offentligt kendte sager, der involverer Indras forsvarssystemer, men virksomheden har været involveret i højprofilerede korruptionsskandaler i Spanien og Angola på grund af deres valgteknologi.

SAFRAN

Safran blev dømt for korruption under salget af 60 Mirage-krigsfly til Taiwan i 1992, hvilket gav en bøde på 29 millioner euro. Ud over våbenhandelen blev Safran også straffet med en bøde på 500.000 euro for bestikkelse af nigerianske embedsmænd for at sikre en ID-kortaftale på 214 millioner euro i 2001.

GMV

Ingen offentligt kendte sager, der involverer GMV's forsvarssektor , men fra marts 2021 blev selskabets datterselskab, Grupo Mecánica del Vuelo Sistemas SAU, udelukket af Verdensbanken i 3,5 år for hemmelig, korrupt og svigagtig praksis i forbindelse med to udviklingsprojekter i Vietnam.

HENSOLDT

Ingen offentlige anklager om korruption, siden selskabet blev dannet i 2017. Før var det en del af Airbus-koncernen. I dag ejes 25,1 % af virksomheden af Leonardo SpA.

INTRACOM

Ingen velfunderede korruptionsbeskyldninger, selvom Intracom for nylig har været anklaget for opustede fakturaer i forskellige militære og civile projekter.

DIEHL

Ingen offentlige anklager om korruption siden virksomheden blev dannet i 2004.

MILREM

Ingen offentlige anklager om korruption siden virksomheden blev dannet i 2013.

4 Se online-versionen af faktaarket og Corruption Tracker for links til alle kilder.

Baggrundsinformation om EU's Forsvarsfond

Beslutningsprocessen for de indledende programmer PADR og EDIDP var stærkt påvirket af våbenindustrien, og finansieringsprogrammet følger i høj grad anbefalingerne fra the Group of Personalities (GoP), som Kommissionen nedsatte i 2016, domineret af repræsentanter fra de store europæiske våbenvirksomheder, forskningscentre og våbenindustriens vigtigste lobbygrupper (9 ud af de 16 medlemmer).

Hvordan fungerer EDF i praksis?

Projektforslag præsenteres gennem konsortier af mindst tre "enheder" i tre europæiske lande, og udvælges gennem årlig indkaldelse af forslag, med undtagelse af nogle få direkte tildelinger til eksisterende fælles projekter som Eurodrone.

Den etiske kontrol af udvælgelsesprocesser lever ikke op til minimumsstandarder, og risikovurderingerne afhænger hovedsageligt af afkrydsningsøvelser for ansøgerne selv.

For yderligere information, så læs vores rapport 'Fanning the flames: how the EU is fuelling a new arms race' på ENNAT.org.

Følgende databaser er primærkilder til faktaarket:

- Open Security Data Europe. En offentlig platform, der har til formål at opspore og vise, hvordan EU bruger penge på sikkerhedsrelaterede projekter (opensecuritydata.eu).
- The Corruption Tracker. En online-sporfinder af retssager og velfunderede beskyldninger om korruption i den globale våbenhandel (corruption-tracker.org).
- ExitArms. En database drevet af ngo'erne Urgewald og Facing Finance over våbeneksportører, der giver næring til krige (exitarms.org)

For yderligere information om EU's forsvarsfond og EU's militarisering, se www.enaat.org/european-union

Kontakt:

info@enaat.org @_ENAAT @noEUmoney4arms

Faktaarket er udarbejdet af forskere fra Stop Wapenhandel og Corruption Tracker-projektet, koordineret af ENAATs EU-projekt.

ENAAT european network against arms trade

Corruption Tracker

Stop Wapenhandel

Denne publikation er støttet af Rosa-Luxemburg-Stiftung med økonomisk hjælp fra det tyske Ministerium for Økonomisk Samarbejde og Udvikling. Denne publikation er udelukkende udgiverens ansvar. De holdninger, der er udtrykt heri, afspejler ikke de støttende organisationers synspunkter. Publikationen distribueres gratis og må ikke bruges til valgkampsformål.

ROSA LUXEMBURG STIFTUNG
BRUSSELS OFFICE

08/11/2022